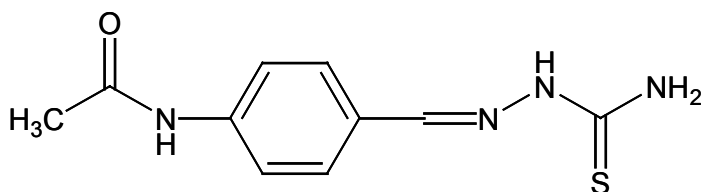
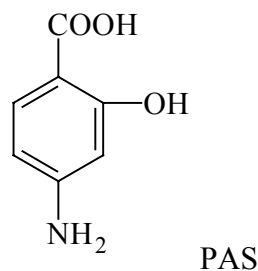
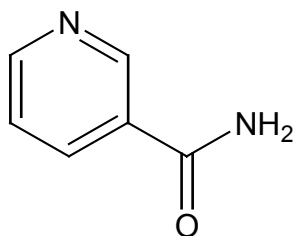

ПРОТИВОТУБЕРКУЛОЗНИ ЛЕКАРСТВЕНИ ПРОДУКТИ

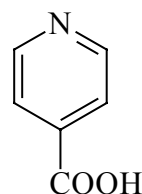
Интересът към тази група лекарства започва след идентифицирането от Koch на причинителя на туберкулозата, *Mycobacterium tuberculosis*. Противотуберкулозната химиотерапия датира от 1938 г., с прилагането на сулфаниламиди. До 1952 г., лечението е главно със сулфонамиди, PAS (4-амино-салицилова киселина) и Thiacetazone. През 1945 г. и отново през 1948 г. се открива еквивалентната туберкулозостатична активност на амида на никотиновата киселина и PAS, което дава нови насоки при търсенето на структури с противотуберкуозна активност и най-вече производни на изоникотиновата киселина.

2-[[4-(ацетиламино)фенил]метилен]хидразинокарботиоамид (Thiacetazone)

никотинамид

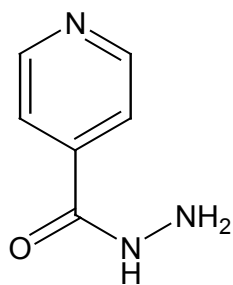

изоникотинова киселина

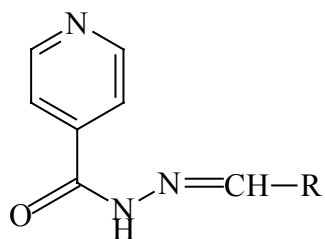
Днес, лечението на туберкулозата е комбинирано от две групи лекарствени продукти: синтетични и противотуберкуозни антибиотици. Те спадат към основна анатомична група, антиинфекциозни лекарства за системна употреба, а терапевтичната подгрупа е лекарства за лечение на туберкулоза.

1. Синтетични противотуберкуозни лекарствени продукти

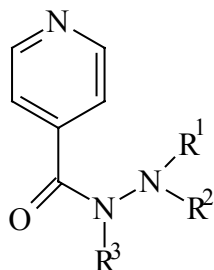
През 1951 г. е получен хидразида на изоникотиновата киселина, Isoniazid.

Този лекарствен продукт действа бактерицидно върху вътреклетъчните и извънклетъчните туберкулозни микобактерии. Някои хидразони на Isoniasid са с противотуберкуозна активност, но те не намират приложение в практиката, поради нестабилност в гастроинтестиналния тракт.

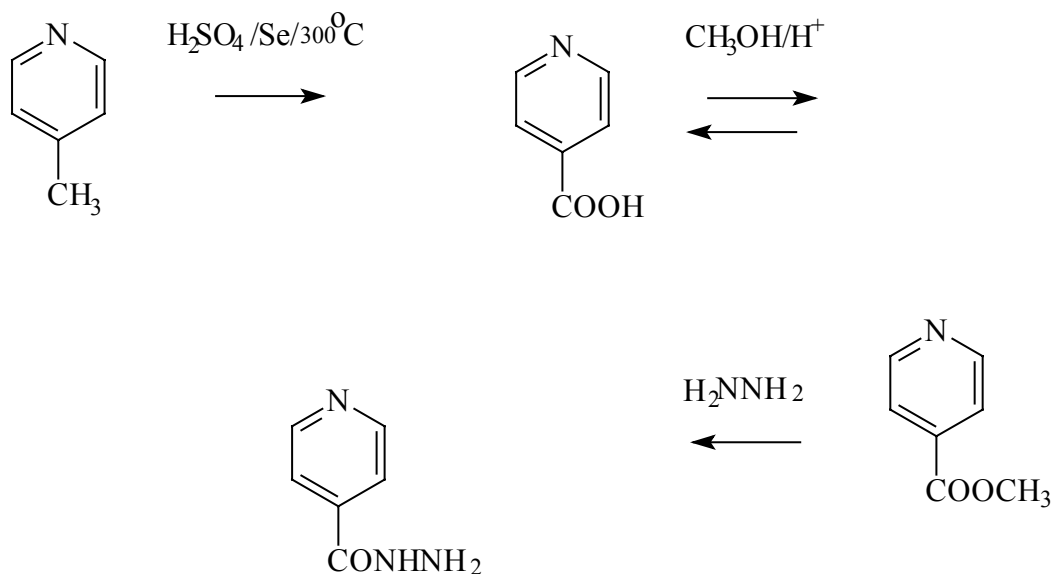
Заместване в хидразиновата част на молекулата на Isoniazid с алкил- и аралкилови групи води до получаване на серии от активни и неактивни производни.

Алкилови заместители при N2 (R^1 и $R^2 =$ алкил, $R^3 = H$), определят фармакологичната активност на получените съединения. Всяко заместване на водородния атом при N1 с алкилова група, а R^1 и $R^2 = H$, унищожава активността.

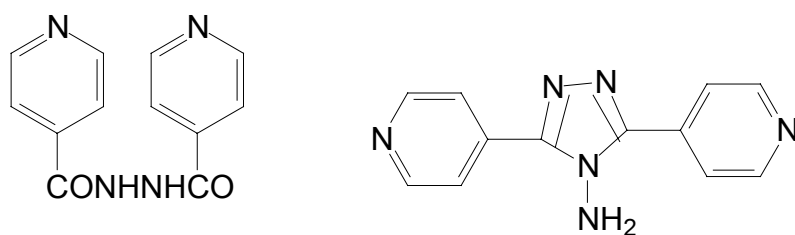
Isoniazid е бяло, кристално вещество, лесно разтворимо във вода.

Получаване

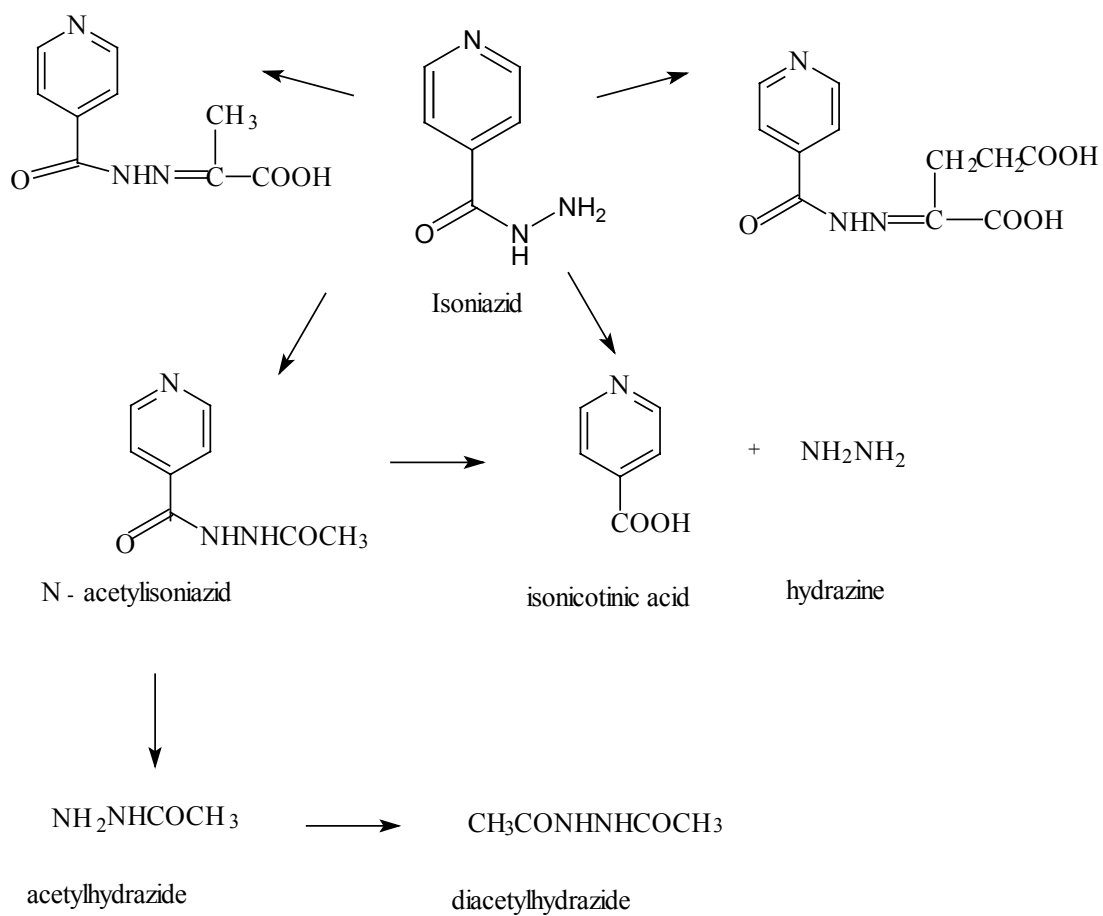

Isoniazid

Изходен продукт са алкилпиридили, обикновено 4-метилпиридин, който се извлича от каменовъгления катран, но се получава и синтетично. Окислението е при твърди условия, като първо се получава сулфата на изиникотиновата киселина и след алкализирание с NH_4OH се изолира самата киселина. Естерификацията е класическа. Isoniazid може да се получи и при директно взаимодействие на изиникотинова киселина и хидразин, като отделената вода азеотропно се отстранява от реакционната смес, но крайният продукт винаги е онечистен с бис-производно (диацилносъединение) и 1-амино-2,5-(4-пиридинил)-1,3,4-триазол.

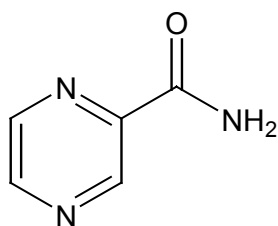

Метаболизъм на Isoniazid

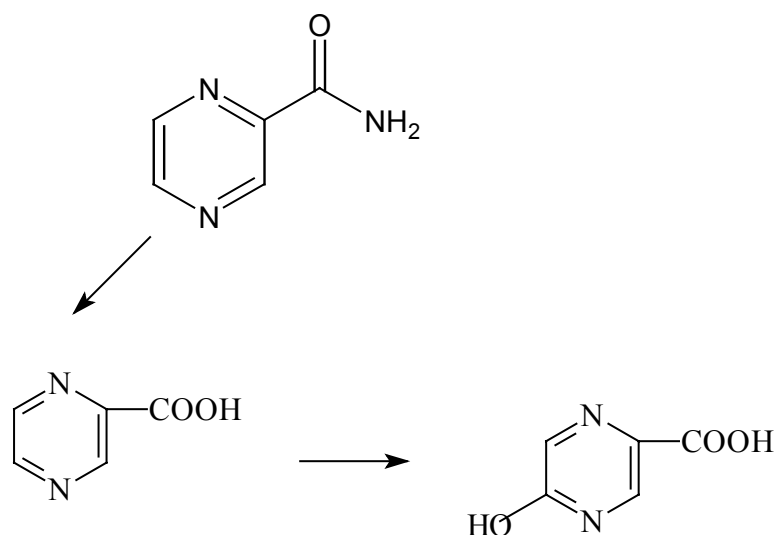

Главният метаболит е N-ацетилизониазид.

Pyrazinamide (пиразинкарбоксамид)

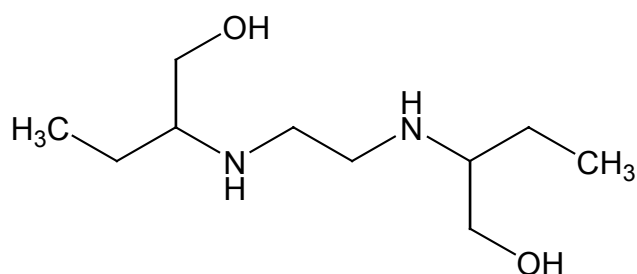

Pyrazinamide е слабо разтворим във вода, притежава бактерициден ефект спрямо *M. tuberculosis*, но не повлиява други микобактерии и микроорганизми *in vitro*. Неговият метаболизъм е свързан с хидролиза до получаване на пиразинова киселина и последващо хидроксилиране.

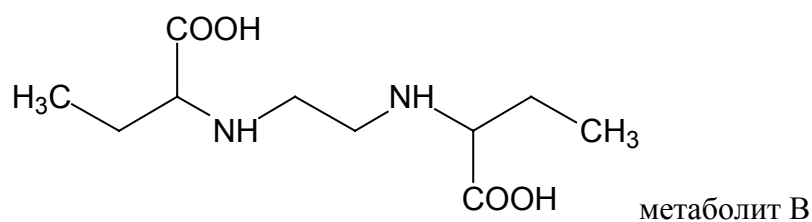
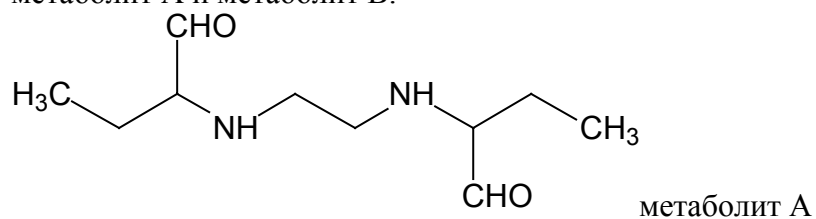
5 hydroxypyrazinoic acid

Ethambutol (2,2'-(1,2-етандиилдиимино)бис-1-бутанол)

Приложение намира моно- и ди-хлороводородната му сол. Бяло, кристално вещество, лесно разтворимо във вода. Има бактериостатично действие. d-Изомерът е 200-500 пъти по-активен от l-изомера.

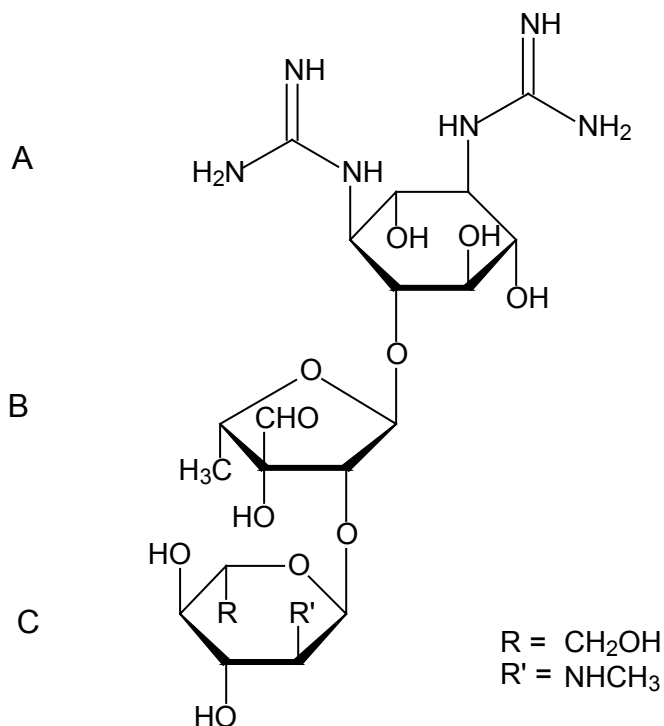
Метаболизмът на Ethambutol е свързан с окисление на алкохолните групи: метаболит А и метаболит В.

2. Противотуберкулозни антибиотици

Streptomycin

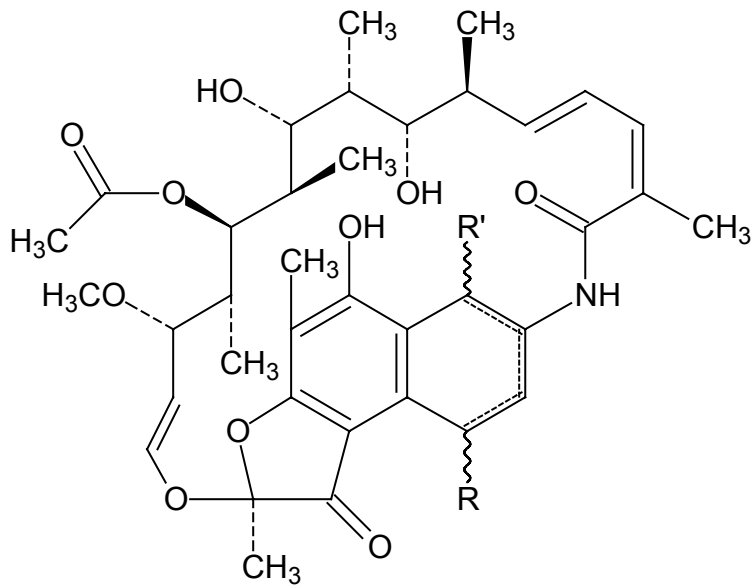
Това е бактерициден антибиотик от групата на аминогликозидните, които в структурно отношение представляват аminosахари, свързани гликозидно. Продуцира се от *Str. griseus*. Използва се като трихидрохлорид, фосфат, трихидрохлорид двойна сол с калциев хлорид и сесквисулфат. Солите са хигроскопични, лесно разтворими във вода.

Структурните елементи на молекулата на Streptomycin са: А – стрептидин; В – L-стрептоза; С – N-метил-L-глюкозамин.

Rifamycins

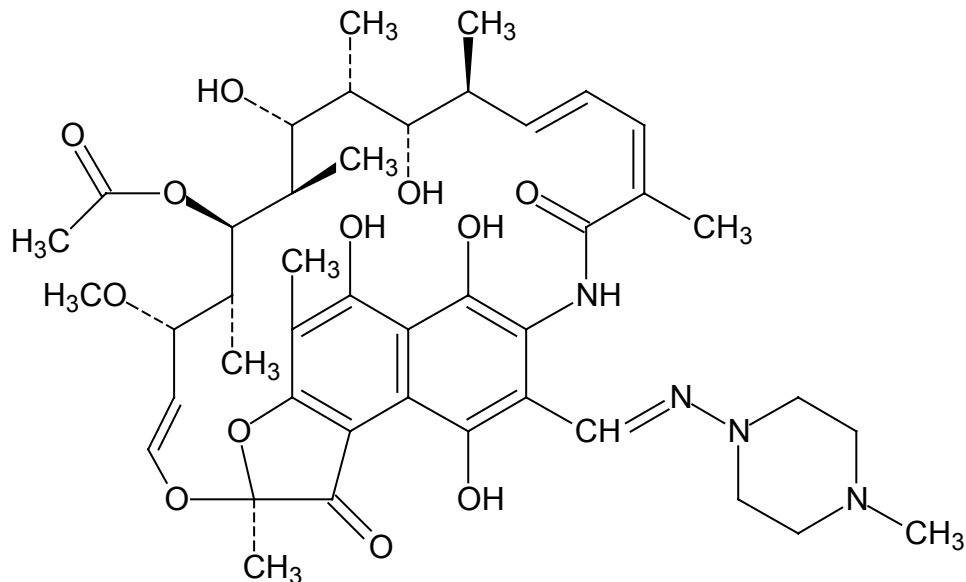
Те се продуцират от *Str. mediteranei* и са нов клас антибиотици, наречени ansamycins, съдържащи макроцикличен пръстен с ароматни ядра. Самите Rifamycins и техните полусинтетични производни имат широк спектър антимикробна активност, особено спрямо грам⁺ и причинителя на туберкулозата. Те имат бактерицидна активност, като инхибират директно DNA и RNA полимеразите в бактерията.

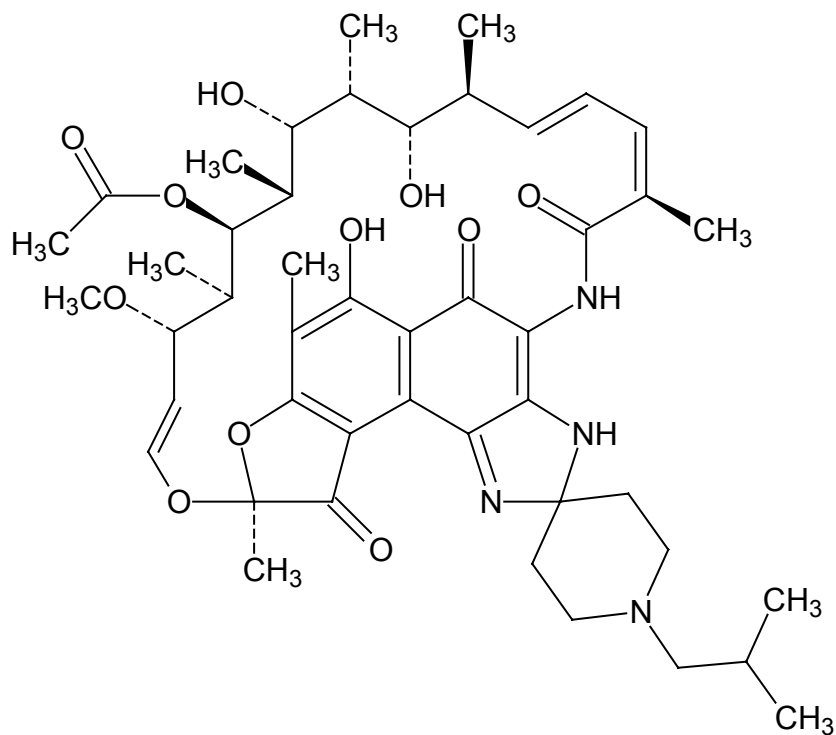
	R	R'
Rifamycin B	—OCH ₂ COOH	—OH
Rifamycin O	—(1,3-dioxolan-4-on)-2-yl	==O
Rifamycin S	==O	==O
Rifamycin X	==N ⁺ =N ⁻	==O

Те са жълтооцветени, кристални вещества, неразтворими във вода.
Полусинтетични Rifamycins

Rifampin

Rifabutin

Това е полусинтетично производно на Rifamycin S. Намира приложение и при лечение на AIDS.